Anders Gadegaards prædiken påskedag

Taler
Anders Gadegaard
Sognepræst og fhv. domprovst

Dato
24. april 2011

Sted
Vor Frue Kirke, Københavns Domkirke

Omstændigheder
Prædikentekst
Markusevangeliet kapitel 16, vers 1-8

Salmer
Stat op, min sjæl, i morgengry
Gloria: Ære være Gud i det højeste
Krist stod op af døde
Herren af søvne opvågned, opsprang
Påskeblomst! hvad vil du her
Påskemorgen slukker sorgen
Jesus lever, graven brast
Som forårssolen morgenrød

Kristus er opstanden – glædelig påskemorgen!

Den ældste beretning om den tomme grav, så besynderligt fortalt af Markus: Tre kvinder: Maria Magdalene, Maria Jakobs mor og Salome går ud til graven for at gøre med Jesu legeme som skik var – og så udsættes de for den mest overraskende oplevelse: Da de når frem, ser de, at den kæmpe sten, der var rullet for graven, slet ikke længere spærrer adgangen, og ikke bare Jesu legeme er forsvundet, men de møder en lyslevende ung mand derinde, som meddeler dem, at Jesus er opstået fra de døde og skal møde dem "derhjemme", hvor de kommer fra, i Galilæa.

Kvinderne er skrækslagne, og ude af sig selv flygter de fra graven.

Opstandelsen skete, før end kvinderne kom derud – ingen var vidner til selve begivenheden, den lader sig ikke beskrive, kun følgerne: Den tomme grav og kvindernes reaktion. De var taget derud til graven forvissede om at finde et lig, som skulle salves. Døden var indtrådt, så tragisk og sørgeligt som noget. Men sådan er verden. Det var trods alt ikke andet, end hvad man kunne forvente med den dristighed Jesus havde udvist, at magtens udøvere til sidst ville få nok af hans provokationer og gøre en ende på det. Sådan er livet, sådan er denne verden. Det har vi for længst vænnet os til og indrettet os efter. Alt liv får en ende. Alt det gode går til en dag. – Sådan har sikkert både disciplene og de tre

kvinder tænkt allerede denne påskemorgen. Ingen af dem ventede sig andet. Nederlag og død, hvor trist og tragisk det end er, er det dog kendsgerningen om vores verden.

Men fortællingen denne påskemorgen handler om Guds verden! Det handler ikke om genoplivelsen af en død krop eller sjælens udødelighed indenfor den kendte verdens forståelseshorisont. Det handler om Guds forvandling af hele menneskelivet gennem døden til nyt liv: En ny verden der møder denne verden.

Som kristne lever vi i to verdener: Denne verden, hvor lyst er blandet med nød, fred med krig, skønhed med grusomhed, liv med død. Og så lever vi i en verden, hvor alt er nyt og fuldkomment, der hvor graven er tom, Guds skjulte verden. Det er det sandt mystiske ved kristendommen: At begge riger findes lige her. Alt er opfyldt med Jesu opstandelse - og dog lever vi stadig i den gamle verden, hvor ondskaben og kynismen råder.

To verdener, der greb ind i hinanden, da Gud kom til verden. To virkelighedsplaner, som det også afspejler sig i hele påskens begivenhedsrække. Med Jesu lidelse, død og opstandelse fastholdes nederlaget og sejren på én gang - troen må afgøre, om det blev nederlag eller sejr, om Jesu henrettelse var afslutningen på den historie – eller om den fortsætter, om det virkelig forholder sig sådan, at graven var tom, da kvinderne kom derud, fordi Gud vedbliver at møde os, hvor vi hører hjemme, sådan som det blev sagt til kvinderne, at han skulle møde dem i Galilæa.

I den ene verden tænker vi lineært: Fortiden var, men som nu ikke er mere. Alt det, vi mindes og savner, men som vi har mistet. Mens fremtiden er den, vi sætter vor lid til, den vi håber på vil opfylde vor længsel efter mening. Og nutiden er skæringspunktet mellem de to, mødestedet mellem savnet og længslen, minderne og håbet – det som er os lige nu, hele tiden et nyt uforløst nu, fordi vi mindes det, der ikke er og længes efter det, der ikke er endnu. Tiden som en uendelig flugt fra det ene uopfyldte nu ind i det næste.

I den anden verden, Guds verden, tilbydes os en alternativ tilværelsesforståelse, som snarere end tidens flugt handler om evighedens nærvær eller fylde. Denne verden er Den tomme grav tegnet på. Det, vi håber, skal ske engang, skete i dette øjeblik: Livet blev nyt, alt ondt, alt mørke blev overvundet af det fuldkomment gode, det rene lys. Og dette transformerede liv skal du møde lige præcis dér, hvor

du hører hjemme, i det liv, der er dit, i dit Galilæa. Herefter skal du ikke længere deponere lyksaligheden i minderne om alt det, der engang var, men som er tabt, eller i et forfængeligt håb om, at i fremtiden skal alting nok blive bedre – forfængeligt, fordi vi inderst inde véd, at verden er forgængelig og uforbederlig. Med det dybeste nederlag, forhånelsen, ydmygelsen, torturen, forræderiet, den bitre død på korset vendt til nyt liv påskemorgen: Den tomme grav og mødet derinde i det dybeste mørke med et menneske i lysklæder, der siger: "Vær ikke forfærdede!" – Mon ikke det var det samme lysvæsen, som kom til tømreren Josef i en drøm og fortalte ham, at hans forlovede Maria var blevet gravid med Helligånden – det kan man da kalde for en indgriben af samme dimensioner som denne morgen ved graven! Og de samme ord lød: "Vær ikke forfærdet!". Tag blot trygt Maria til ægte, og kald dit barn Immanuel, "Gud med os".

– Og nu kom englen tilbage, denne gang til kvinderne inde i graven, og forvandlede alt – fra forfærdelse til fryd. Gud havde gentaget sin indtrængen, først var det i Marias skød, nu var det i Jesu grav. Og lys kom til verden. Mørket blev til lys. Og verden var forvandlet. Genfødt, genoprejst. Immanuel, "Gud med os", var ikke hér, han var ikke længere i døden, men var genoprejst til livet for netop at være "Gud Med Os". Derfor skal de møde ham igen "hjemme" hos dem selv, dér hvor de skal leve deres liv, i Galilæa. Kvinderne var forvandlede – ligesom senere disciplene da de hørte kvindernes beretning og gik hjem til Galilæa, hvor de mødte den opstandne Jesus.

I de forvandlede møder du opstandelsens sandhed – ikke i fortidens begivenheder, der beretter om den. I den tomme grav ser du ingenting. Den er jo tom. Men gløden, troen, håbet, kærligheden i de genoprejstes liv er opstandelsens sandhed. Selvfølgelig var det kvinderne omkring Jesus og disciplene, der først fik denne nye virkelighed at se. For de kunne genkende ham. De havde hørt og set ham genrejse så mange nedbøjede de sidste tre år. Uden den lange historie - om Jesu opofrelse for alle han mødte, som trængte til oprejsning, – kan opstandelsen ikke ses. Men set i sin sammenhæng med Jesu liv bliver den indlysende, så indlysende som dagens sejr over natten.

Den tomme grav er skæringspunktet mellem tro, håb og kærlighed. Troen som øjeblikkets grebethed af det nye der sker lige nu, at lyset skinner, på mig og i mig, at livet strømmer, at lige nu er jeg i Guds evighed, fordi Han er her, Gud med os. Håbet som henvendthed på fremtiden, nu ikke længselsfuldt, forfængeligt håbende på, at dette eller hint må gå i opfyldelse for mig engang.

Den slags håb har det jo med gang på gang at skuffes – med det håb er vi tilbage i denne verdens lineære forventning. Men håbet imod alt håb, som Paulus kalder det (Rom. 4), og som vi møder, når mennesker, selv i livets sværeste øjeblikke som når man konfronteres med uafvendelig sygdom, alligevel lever stærkt og frit med tiltro til Guds omsorg. Håb som tiltro til, at Gud træder os i møde fra vores fremtid ind i det øjeblik vi er i lige nu og omfatter os med alt sit lys, alt sit nærvær. Det håb, der gør livet lige nu til opfyldelse, til erfaringen af en evighed af håb. Og kærligheden, der hermed bliver øjeblikkets bestemmelse, den fylde, der hele tiden er og gør, at alt er godt lige nu. Den kærlighed, som er opstandelsens liv, det nye liv, som vi kender fra alt, hvad Jesus sagde og gjorde.

Således skal alt ikke længere forklares ved hjælp af fortiden eller forløses engang i fremtiden, denne rastløse fortvivlelse, men alt gennemskinnes lige nu af forklarelsens samtidighed af tro, håb og kærlighed. Nu skal du ikke længere stirre ind i lyset fra fortidens nostalgiske minder eller fra fremtidens urealistiske forhåbninger – den der stirrer ind i det lys, stirrer sig blind – nej, du befinder dig derimod midt i lyset lige nu, lyset skinner på dig indefra øjeblikket, fra fylden af dette nu - du befinder dig midt i lysets hjerte – og derved bliver du seende.

Dét er den tomme gravs hemmelighed. Sådan er Guds rige tilstede midt i denne verden. I verdens øjne er livet dødens sikre bytte, regeret under Jantelovens benhårde altfortærende regel: ”Du skal ikke tro, du er noget.” Mens for Gud at se, er du alt! I hans rige gælder kærlighedens lov: ”Du skal tro, du lige nu er alt det, du enten savner eller drømmer om og længes efter: Kærlig, givende, retfærdig, mild. Du skal i ét og alt handle som om du er midt i alt det, der ikke er endnu – i tillid til, at Gud giver det, at Hans herredømme allerede nu råder – også i dig, så du kan leve efter det.

Enhver kan afvise det – og afvise ham. Og dog vedbliver han at komme til os og møde os dér, hvor vi hører hjemme. Usynligt, ufatteligt, – men vi kender det godt og véd fra vort inderste, at den opstandelseskraft findes. Når den bryder et menneskes skal af ensomhed og livstræthed og skaber varme, samtale, nærvær og fællesskab. Når den strømmer os i møde og fylder os med håb og tro på fremtiden, selv om vi var rede til at afskrive alt. Denne guddommelige opstandelseskraft, som har skabt sol og måne og stjerner, og som skaber den mindste lille blomst, denne kraft bor nu hos os i hvert eneste af vort livs øjeblikke for at forvandle det fra noget, der blot går over og bliver forbi, til fylde og mening. Evigheden tilstede lige nu. Den tomme grav som vores nye

virkelighed. Guds kraft tog bolig i Maria, og Gud blev født som menneske. Og som menneske blev han oprejst til Gud.

Gud blev menneske, mennesket blev Gud. Vejen ned og vejen op er samme vej. Nedfarelsen til dødsriget er vejen til Himmeriget. Hvem føder smerten? Kærligheden. Nedtagelsen fra korset var vejen til ophøjelse. Nederlaget var selve sejren. Sådan er den fuldkomne kærligheds væsen. Og det er Gud. Med T. S. Eliots berømte ord fra den sidste af sine fire kvartetter:

"Det vi kalder begyndelsen er ofte enden /
og at få en ende på noget danner en start. /
Enden er dér, hvor vi starter. ... /
Vi dør med de døende: Se, de drager bort, og vi følger dem. /
Vi fødes med de døde: Se, de vender tilbage, og medbringer os. /
Rosens øjeblik og takstræets øjeblik har samme varighed."

Rosens og træets øjeblik har samme varighed – ja, for ikke livets tidslængde er nu længere det afgørende, derimod øjeblikkets fylde.

Hvad skaber orden ud af kaos? Hvordan opstår nyt liv af den frostbundne jord her ved forårstide? Hvad er det, der sker, når to celler mødes i kvindens liv? Vi aner det ikke, det er og forbliver et mysterium, men vi tager det som en selvfølge, fordi vi har set det så tit. Anderledes er det ikke med det, der skete denne morgen i gravens mørke, bortset fra at vi bilder os ind, at det er anderledes irrationelt. Mysteriet er ret beset det samme. Det er ikke til at trænge ind i. Hverken det liv, der opstod i Marias skød eller det liv, der er opstået i enhver gravid kvinde. Vi ser kun effekten. Det samme gælder om mysteriet i gravens mørke. Heller ikke dér kan vi trænge ind, men er overladt til effekten af mysteriet. Men den har vi netop også. Se til alt, hvad han sagde og gjorde i levende live, og det bliver indlysende for dig, lyst ind i dig fra fænomenerne selv, når de udfolder sig rundt om dig. Som han selv sagde i levende live: "Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige. Og salig er den, der ikke forarges på mig." (Matt. 11,5-6).

Påskemorgen forvandlede Gud verden. Magtens grufulde henrettelsesinstrument, korset, gjorde Han til et symbol på den magtesløse

kærligheds sejr over den kærlighedsløse magt. Gud tog bolig i det skændigste, mennesker kan komme op med: Drabet af uskyldige, alle vore dødsmærkede handlinger overfor hinanden tog han med sig på korset - og forvandlede alt til en ny opstandelse. Og verden var ikke den samme. Nu er alt muligt for den der tror. Nu handler verden ikke om hævn og gengældelse, men om forsoning og tilgivelse.

Kvinderne kom ud til graven for at gøre en ende på historien om deres elskede mester ved at salve hans lig - sådan som døden altid tager alt til sidst. Men en engel viste sig i stedet for – og alting forvandlede sig for deres øjne. Alt var ikke slut, men skulle først rigtigt til at begynde. Med Eliots ord: "Enden er dér, hvor vi starter". Han går i forvejen for jer til Galilæa, der skal I se ham, som han har sagt jer det." Gå her fra kirke denne påskemorgen, alt begynder på ny. Dér skal du møde den opstandne, som han har lovet dig. Derfor: Vær ikke forfærdet, der er intet at frygte, hvad der end sker dig.

Den tro kan verden og vi ikke undvære. Fordi den skaber udholdenhed og opmærksomhed på det væsentlige, hvad der giver mening og fylde lige nu. At tro er at stole på, at hvert nyt øjeblik indeholder rigdom og mulighed også for mig, fordi øjeblikket er fyldt af Guds nærvær. Mulighed for mening og glæde, eller i det mindste mulighed for at komme videre. Graven er tom, livet strømmer os i møde lige nu.

Det er *ikke* vor opgave at søge lykken i Guds nærvær i den forstand, at vi spørger os selv: "Hvor mon Han er, hvordan mon Han viser sig, er det her Guds gerning, eller er denne her – bare Han nu viser mig lige nu, hvad jeg skal gøre, så bliver alting godt." – Den slags spekulationer kommer vi ingen vegne med. Det er at ville skille det guddommelige/himmelske fra det menneskelige/jordiske – og så søge at leve sit liv i interesse for den guddommelige sfære. Det kan man ikke, husk, vejen ned og vejen op er den samme. Det guddommeligt/himmelske er det menneskeligt/jordiske, når det er sandt og fuldkomment. Denne verden og Guds verden er nok to, men de tilhører den ene og samme virkelighed – vores, som er Guds. Vil du se ind i Himmeriget, må du derfor fæstne dit blik på dit jordiske liv og finde sandheden her – ikke dér, borte.

Den tro kræver ingen religiøs anstrengelse. Den kræver derimod, at du vil dit liv, at du tager hvert øjeblik som givet dig med mulighed, med lys, med mening – på trods af alt det mørke og al den modgang, dit liv også er fyldt med. Det er at

stole på, at Kristus er opstået, at graven er tom. Lige nu, lige her, og dog altid. Et glimt og dog en evighed. En fuldkommen enkel tilstand (som kræver intet mindre end alt), og alt er godt. Begyndelsen og enden til stede i os i dette øjeblik. Døden fortæret og livet fuldbragt. Kristus i os. Og alt er nyt, åbner sig foran os som et Himmerige af uanet liv. Han går i forvejen for jer ind i jeres fremtid, der skal I se ham, som han har sagt jer det.

Kristus er opstanden!

Glædelig påske. Amen

Kilde
Manuskript tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Påskedag

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/anders-gadegaards-praediken-paskedag